Natuurmonumenten

Stationsplein 1
Postbus 2166
3800 CD Amersfoort

T (033) 479 70 00
www.natuurmonumenten.nl

IBAN NL 58 INGB 0666 0285 24
BIC INGBNL2A

KvK nr. 40516730

(19)

Raad van Gemeente Sittard-Geleen
Postbus 18
6130 AA Sittard

INGEKOMEN
02 JUN 2021
ONDERDEEL
TRS
BEHANDELAAR
UITERLIJK AF
REGISTRATIENUMMER

Kopie brief aan de raadsgriffie t.b.v:
Burgemeester,
Gemeentesecretaris,
Wethouders 6x
Raadsgriffie
Verantwoordelijke Teammanager
Medewerkers Documentverwerking College en Directie

Datum 27 mei 2021 Behandeld door
Telefoonnummer
Ons kenmerk Zienswijze 150 KV Grasbroek
Uw kenmerk plan-Id NL.IMRO.1883.BP150KVBornGreathd-ON01
Natuurgebied Land van Swentibold
Onderwerp Zienswijze 150 KV Born-Greatheide

Geachte Raad,

Hierbij ontvangt u onze zienswijze op het ontwerp van het bestemmingsplan "150kV Born-Graetheide" plan-id.: NL.IMRO.1883.BP150kVBornGraethd-ON01. Het ontwerp betreft de realisatie van een nieuwe, ondergrondse 150 kV- kabelverbinding tussen het hoogspanningsstation Graetheide (gelegen ten noorden van Chemelot-terrein en ten oosten van de rijksweg A2) en het hoogspanningsstation Born (gelegen in de gemeente Sittard Geleen).

De zienswijze spits zich toe op het natuurgebied Grasbroek. Natuurmonumenten is eigenaar en beheerder van dit natuurgebied. Op pagina 39 van het ontwerp bestemmingsplan staat het volgende vermeld over Grasbroek.

"*Binnen het NNN gebied bevindt zich ook het beschermd natuurmonument Grasbroek (Natuurbeschermingswet). De nieuwe verbinding wordt ten oosten van het natuurgebied aangelegd. In het natuurgebied ontspringen enkele bronnen die naar verwachting worden gevoed door neerslag uit de omgeving die door aanwezige zandbanen in de ondergrond naar het bronnengebied worden geleid. De invloed van de aanleg van de nieuwe verbinding op het in stand houden van deze bronnen is onderzocht, inclusief eventueel noodzakelijke en/of mogelijke maatregelen. Met boringen is beter inzicht ontstaan in de bodemopbouw. Daaruit blijkt dat er sprake is van een zandtussenlaag die voor de voeding van de beken zorgt. In noordelijke richting lijkt deze zandlaag te ontbreken, waardoor het water naar de lager gelegen delen wordt geleid in het Grasbroek. Door de aanleg van de kabelverbinding, is er een kans dat het ondiepe grondwater door de sleuf in noordelijke richting 'wegstroomt' langs de kabel. Om de kans op 'wegstromen' te minimaliseren, dient het gebruik van back fill zand voorkomen te worden en de sleuf opgevuld te worden conform de oorspronkelijke bodemopbouw. Versmering van de ontgravingssleuf dient te worden voorkomen, zodat het ondiepe water na aanleg van de kabel weer naar de (bron)beken kan stromen. Bij toepassing*

van back fill zand dient gekeken te worden naar mogelijkheden om kleidammen in de sleuf aan te brengen, waardoor het water niet langs de kabelverbinding naar lager gelegen delen afstroomt. Met toepassing van een van deze maatregelen worden geen effecten op het bronnengebied verwacht."

Zienswijze

Grasbroek is een landgoedbos met mottes en kalkrijke bronnen met bijzondere bronvegetatie. Het heeft goed ontwikkelde Goudveil-Essenbossen en Eiken-Haagbeukenbossen met in het voorjaar een tapijt van bosanemoon, eenbes, slanke sleutelbloem en paarbladig goudveil. Ook komt er nog zwartblauwe rapunzel, boswederik én verspreidbladig goudveil voor. Aan macrofauna (kleine ongewervelde waterdieren) worden vele zeldzaam voorkomende soorten van vooral hygropetrische bronmilieu's aangetroffen. Een constante afvoer van koud schoon water is een voorwaarde voor het bestaan. Dit gebied en de bijzondere bronnen hebben in de planvorming van provincie en waterschap een hoge natuurfunctie en beschermde status toegekend gekregen vanwege hun zeer bijzondere waarden. De motte naast het tracé is aangewezen als Rijksmonument. De ringgracht om de motte wordt gevoed vanuit de bronnen.

De aanleg van de 150 KV kabel op enkele meters afstand van het natuurgebied en de bronnen vormt een bedreiging voor de bijzondere natuur -, archeologische en cultuurhistorische waarden.

Natuurmonumenten en Tennet hebben een aantal overleggen gevoerd over het gewenste tracé en daarin heeft Natuurmonumenten reeds de zorgen geuit over de aanleg van de leiding. De zorg is zesledig:

1) De 150 KV leiding verwarmt de bodem en daarmee ook het grondwater dat de bronnen voedt.
2) De geplande aanleg verstoort de hydrologie ter plaatse en de voorgesteld mitigerende maatregelen zijn niet beproefd voor deze specifieke situatie.
3) De geplande aanleg maakt een toekomstige verbinding van de Hons-Venkebeek en de Bosgraaf onmogelijk.
4) De aanleg vormt een bedreiging voor de archeologische - en cultuurhistorische waarden.
5) De aanleg is in strijd met het Provinciale Omgevingsplan.
6) De aanleg is in strijd met de Omgevingsverordening Limburg 2014.

<u>Ad 1) Opwarming grondwater</u>

Uit informatie van Tennet is gebleken dat de temperatuur van de kabel de volgende waarden kunnen bedragen:

- Standaard belasting, 24 graden Celcius.
- Verhoogde belasting gedurende maximaal 30 dagen, 36 graden Celcius.

- Piekbelasting van maximaal 1 dag (nadat er 29 dagen een verhoogde belasting heeft plaats gevonden), 88 graden Celcius.

Per mail is door Tennet aangeven dat bij de standaardbelasting de watertemperatuur reeds 2 graden stijgt. Bij de hogere belastingen is de temperatuurstijging niet gekwantificeerd. Er is ook niet onderzocht welk effect de opwarming in de verschillende scenario's heeft op de ecologie in het natuurgebied Grasbroek. Dit gebied heeft nu reeds last van verdroging. Opwarming van het grondwater is ook ongewenst gelet op de bijzondere bronvegetatie en -fauna. Voor deze vegetatie en bijzondere koud-stenotherme fauna ((zeer) zeldzame muggen, kokerjuffers en mijten) is het van belang dat het water zuurstofrijk is en dat de temperatuur laag en zeer constant is. Voor verspreidbladig goudveil wordt in de literatuur een temperatuur van 9,6-10 graden Celcius genoemd. Gelet op het huidige tracé ligt de kabel nu als een soort ondergrondse verwarming kort bij de uitstroom van de bronnen en zal deze zeker een negatief effect hebben op de aanwezige bronvegetatie. De aanwezige beschermde soorten en habitatsoorten zijn wettelijk beschermd via de Wet Natuurbescherming. Bij een negatieve invloed is een ontheffing noodzakelijk.

Ad 2) Verstoring hydrologie

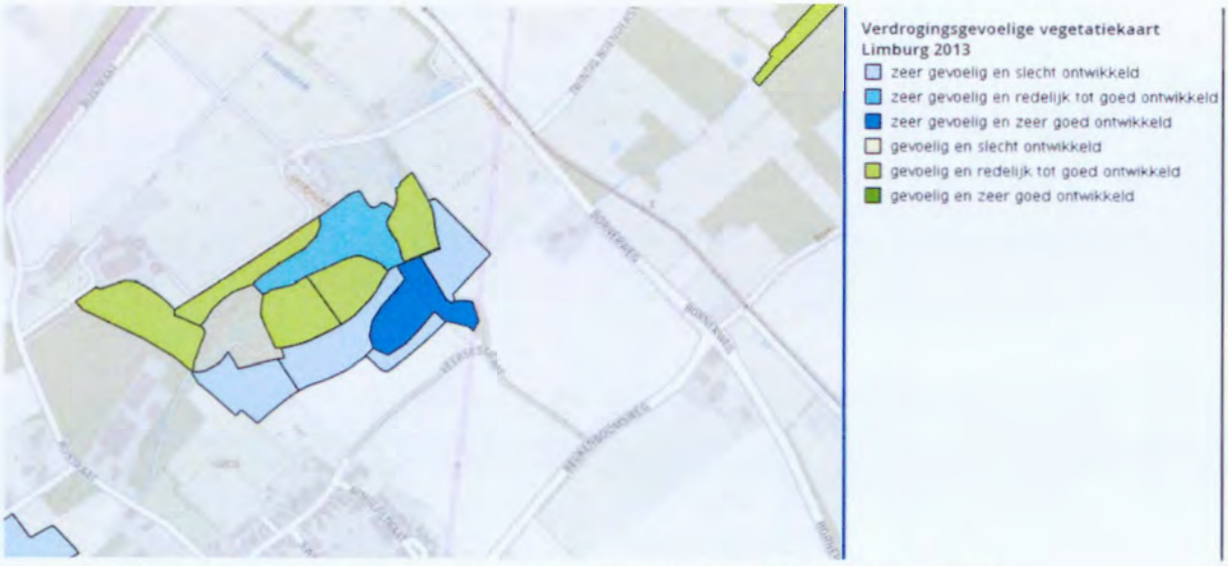
Door Sweco is een onderzoek uitgevoerd naar de bodemopbouw ter plaatse (referentienummer SWLNL0271724). Het uitgevoerde onderzoek toont onvoldoende aan dat het bronnengebied niet wordt verstoord door de aanleg van de leiding.

Onderzoek heeft aangetoond dat de bodem bestaat uit grind en leem met zeer wisselend aanwezige dunne zandlaagjes. Er is een tweedimensionaal beeld geschetst waarbij geen rekening is gehouden met de complexe situatie op de rand van de Feldbissbreuk. Bij deze complexe situatie op de rand de Feldbissbreuk is een driedimensionale projectie met daarin het leidingtracé, uitstroom bronnengebied en de Feldbissbreuk, noodzakelijk om de invloed te kunnen beoordelen. Ook het effect van het doorsnijden van de Feldbissbreuk dient daarbij beoordeeld te worden.

Er wordt verondersteld dat het mogelijk is om het origineel profiel te herstellen. Gelet op de dunne bodemlagen en de onzekerheid in de voedingsbron van de beken, die gezien de complexiteit van de materie ook zal blijven bestaan na meer onderzoek, is dit een theoretische veronderstelling. Daarnaast is het gebruik van back fill zand rondom de leiding noodzakelijk voor de koeling van de kabel en het is niet duidelijk in hoeverre dit zand bodemlagen met elkaar verbindt.

Het risico bestaat dat de leiding bij het gebruik van back fill zand drainerend werkt en dunne zandlagen met elkaar in verbinding brengt en ondoordringbare kleilenzen worden doorbroken waardoor de voeding van de bronnen wordt beïnvloed. De in het rapport voorgestelde kleischotten kunnen ook tot afsluiten van de oorspronkelijke aanwezige zandlagen leiden of tot andere ongewenste stroompatronen leiden. Het spreekt voor zich dat dit weer ten koste kan gaan van de bijzondere bronvegetatie en -fauna. Ook hier geldt dat de

aanwezige beschermde soorten en habitat soorten wettelijk zijn beschermd via de Wet Natuurbescherming. Bij een negatieve invloed is een ontheffing noodzakelijk.
Zoals op onderstaande kaart is gevisualiseerd ligt verdrogingsgevoelige vegetatie die zeer gevoelig is en reeds bedreigd wordt, in de mogelijke negatieve invloedssfeer van de 150 KV leiding. Ook het doelbereik voor de status Natte Natuurparel zou hierdoor in het gedrang kunnen komen (figuur 1).

Figuur 1: Intekening verdrogingsgevoelige vegetatiekaart provincie Limburg (bron: provincie Limburg)

Op basis van onze gesprekken met Tennet heeft Tennet aan Antea de opdracht gegeven de situatie nogmaals te onderzoeken. Tennet heeft besloten om in afwachting van dat onderzoek toch alvast het ontwerp-bestemmingsplan in te dienen. Gelet op het eerder onderzoek lijkt het ons echter onmogelijk dat de aanleg van de kabel op deze plaats uitgevoerd kan worden zonder nadelige effecten op het bronnensysteem in Grasbroek. Om die reden zijn wij van mening dat het ontwerp bestemmingsplan niet kan worden vastgesteld voordat de resultaten van dit onderzoek laten zien dat geen effecten worden verwacht. Op dit punt is het ontwerp bestemmingsplan onvoldoende gemotiveerd.

Ad 3) Verbinding Bosgraaf

In de "Analyse werking systeem natte natuurparel Grasbroek en Limbrichterbos" (kenmerk R2019_011.) wordt gesteld dat de aanleg van een verbinding tussen de Hons-Venkebeek en Bosgraaf een positief effect kan hebben op de relictpopulatie van kwelsoorten langs de Bosgraaf. Deze optie dient nog nader onderzocht te worden. Door de aanleg van de 150 KV kabel wordt de mogelijkheid om deze verbinding ooit nog te realiseren teniet gedaan.

Ad 4) Archeologie

Het kabeltracé grenst aan een motte met een gracht die gevoed wordt door water dat rond de motte opwelt. De motte en omgeving hebben een beschermde status (Rijksmonument) met zeer hoge archeologische waarde (RACM nummer 8399). In de beschrijving van het Rijksmonument wordt ook vermeld dat ter plaatse van de akker aan zuidoost- en oostzijde van de motte in het verleden Lineair-Bandkeramische nederzettingsvondsten zijn gedaan. Deze nederzetting strekt zich naar verwachting uit tot binnen de grenzen van het monument. Veranderingen in de hydrologie kunnen ook van invloed zijn op de archeologische - en cultuurhistorische waarden. Daarnaast dient bij graafwerkzaamheden in de aangrenzende akker rekeningen gehouden te worden met de eerdere vondsten. Momenteel zijn de effecten onvoldoende onderzocht.

Ad 5) In strijd met POL

Door de effecten op de hydrologie dreigt ook de resultaatsverplichting van de KRW in 2027 in het gedrang te komen. Zoals op onderstaande afbeelding is te zien, ligt op het tracé een waterloop met de status Natuurbeek (POL 2014) met KRW doelen.

Figuur 1: Status van het gebied zoals in het POL(Provinciaal Omgevingsplan) toegekend (bron: Provincie Limburg)

Op grond van art. 2.9.1 van het POL zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van deze zone: het beschermen, behouden en verder ontwikkelen van de ecologische doelen, de

daarvoor benodigde waterkwaliteit en ruimte voor natuurlijke hydromorfologische processen als meanderen en inundaties en het realiseren van de benodigde zo natuurlijk mogelijke waterpeilen in de natuurbeek en de aangrenzende Zone natuurbeek.

Op grond van art. 2.9.2 dient uit de toelichting bij een ruimtelijk plan te volgen hoe rekening is gehouden met de toekomstige inrichting van de zone, gericht op de realisatie van de wezenlijke kenmerken en waarden daarvan. Deze toelichting ontbreekt. Belangrijker is dat in art. 2.9.2 nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten die afbreuk kunnen doen aan de realisatie van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tegengegaan. Naar mening van Natuurmonumenten is dit bij de aanleg van de 150 KV zone aan de orde. Deze effecten zijn beschreven, maar de oplossing is naar mening van Natuurmonumenten onvoldoende en derhalve is het plan in strijd met art. 2.9.2. van het POL.

Ad 6) Omgevingsverordening Limburg 2014

Op grond van artikel 2.6.2 van de Omgevingsverordening mag een ruimtelijk plan de wezenlijke kenmerken en waarden van de Goudgroen natuurzone niet aantasten. In de huidige onderbouwing is onvoldoende aangetoond dat de waarden niet worden aangetast danwel worden gecompenseerd. Gelet op het unieke bronnensysteem ter plaatse lijkt compensatie een onmogelijke opgave, omdat een vergelijkbaar systeem niet elders is te realiseren. Daarnaast zijn er reële alternatieve trace's denkbaar. Derhalve is het plan in strijd met artikel 2.6.2 van de Omgevingsverordening Limburg 2014.

Alles overziend, lijkt de ligging van het 150 KV kabeltrace zo dichtbij de uitmonding van de bronnen van Grasbroek, niet mogelijk zonder dat de aanwezige bijzondere waarden ter plaatse onherstelbare schade ondervinden en worden eventuele verbindingsmogelijkheden met de Bosgraaf in het Limbrichterbos teniet gedaan.

Gebiedsmanager Zuid-
Limburg Natuurmonumenten